

celo zadevo z „Delavsko Zbornice“ v obširnem članku. Ker pa stvar ni še toliko dozorela, da bi smela pred širšo javnost, smo prisiljeni, da odnesemo vsakršno podrobnejše pojasnilo na poznejši čas. Učiteljstvo bodi prepričano, da stori vodstvo „Zveze“ le to, kar bo v splošno korist stanu in šole. S ponosno gesto zrelega človeka naj gre mimo vseh insinuacij in neresnic, ki so se v zadnjih tednih pojavile v raznih političkih listih. Nikakor pa ne sme nastopiti v tej zadevi one poti, ki je ubral neki tovariš, s katerim se pečamo na drugem mestu v današnji številki. Le v notranji disciplini se kaže moč vsake organizacije!

**Mladinski list za zasedeno ozemlje.** Kulturna bodočnost vsakega naroda je povsem odvisna od duševnega razvoja njegovih najmlajših članov — od njegove mladine. Narod, ki je pozabil na svojo mladino, je obsodil samega sebe v kulturno smrt. Izpodreza je lastnemu življenjskemu drevesu najtanjše, a obenem v domačo grudo najgloblje segajoče korenine, ki nosijo v sebi preko njegove preteklosti in sedanjosti živo kal njegovega bodočega življenja.

Naše ljudstvo, ki je po svetovnih dogodkih zadnjih let odtrgano od celote živega narodnega telesa, ne more dopustiti, da bi val tuje kulture zajel popolnoma duha njegove mladine in jo tako oplodil, mimo vsega dobrega in splošno človeškega, tudi z vsem slabim, specifično tujim. Naš narod ne more dopustiti, da bi se v njegovi mladini preobrazilo bistvo njenega duha, ki je in mora ostati — jugoslovensko.

Izhajajoč iz treh premis in stremeč k edinemu končnemu cilju: ohraniti jugoslovensko mladino jugoslovenskemu narodu in dati njeni duševnosti isto smer mišljenja in čustvovanja, ki je edina rešilna pot iz blatne vsakdanjosti komaj minulih let, je naše učiteljstvo na svojem letošnjem zborovanju sklenilo izdajati za jugoslovensko mladino naših krajev poseben zabavno-poučen list s podobami. To sporočamo jugoslovenski javnosti, ki se bo gotovo razveselila tega sklepa naših učiteljev. Vse priprave za izdajanje tega lista so že v polnem teku in upamo, da bomo mogli podati naši mladini že v mesecu januarju prihodnjega leta prvo številko novega lista kot novoletno darilo.

**Ah, ta ljubezen!** »Edinost« od 9. t. m. je objavila članek iz učit. vrst, ki govori o krivičnosti Bereninijevega zakona, kateri odmerja učiteljske plače tako, da vživa mlajše učiteljstvo skoro (!) iste prejemke, kakor starejše. Krivično je tudi to, ker odmera plač se ravna po številu prebivalstva v vsakem kraju in sicer po lestvi do 5000 in od 5 do 200.000. Članček končuje z apelom na »Zvezo«, ki naj napravi pri vladi nemudoma potrebne korake, da se ti nedostatki v najkrajšem času odpravijo z novim zakonom! — Nam se zdi, da pisec tega članka ni, oziroma ne bo biti informiran o stvareh, ki se vrše v naši »Zvezi«. Saj ne ve celo tega, da ima jugoslovensko učiteljstvo svoje glasilo, kjer naj bi se izražale pred javnostjo in oblastmi vse želje in zahteve učiteljskega stanu. Nimamo nič zoper naivno vero tega pisca, ki misli, da si bo mogel učiteljski stan priboriti boljšo eksistenco s 30 vrst dolgim člančičem, a opozoriti bi ga vendar hoteli, da Bereninijev zakon ne zadošča danes niti starejšim in niti mlajšim tovarišem. Mi, ki to pišemo, občutimo to resnico na lastnem žepu, čeravno ne spadamo še — k starejšemu učiteljstvu. A idimo mimo tega »lapsusa«, ki nas ni čisto nič presenetil!

Kar nas je presenetilo, je dostavek uredništva, ki končuje v to-le gloslo: »Mi bomo te zahteve podpirali z vso odločnostjo in ne bomo mirovali, dokler jim ne bo popolnoma ustreženo!« — V resnici, kar sapo nam je vzelo! Odkod naenkrat ta velika ljubezen? No, ker nam je ta ljubezen že odnekod ne pričakovano zacvela, bi hoteli vedeti še to: **Kako boste, gospodje prijatelji, podpirali z vso odločnostjo te učiteljske zahteve? Kdaj si bo smelo učiteljstvo z gotovostjo kupiti na ta račun hleb belega kruha?** Vsakdanja praksa nam kaže, da se »odločujoči faktorji« ne uklanjajo morda temperamentno pisanim člankom, ali pa ognjevitro izgovorjenim besedam, ampak le sili, ki jo more pokazati dobro organizirana ljudska masa. Te pa vi nimate in so torej vse vaše besede le prah v oči, ki naj lovi v naših vrstah — kaline. Sicer pa ste o priliki debat, ki ste jih vodili čisto po nepotrebnem o vstopu učiteljstva v »Del. zbornico« (ta korak je storilo učiteljstvo z namenom, da si zaglasi svojo eksistenco, a ste ga vi zavili nalašč v črni plašč narodnega izdajstva!) zapisali v svoji »Edinosti« sledeče besede: »Sicer pa zagotavljamo slovensko učiteljstvo, da so še danes vedno v veljavi **množi ideali, ki stoje visoko nad stanovskimi koristmi.**« Iz teh besed zveni, da ste takrat obsojali naš »baje — materializem«. Osem dni kasneje pa bi hoteli celo sami vi podpirati učiteljski postulat, ki stoji nizko, nizko pod vašimi »ideali«. Zakaj ta izpremembra v mišljenju, za-

kaj ta ljubezen? Eh, da: Politika... politika in lov na kaline!

**Velikodušnost.** Pred tedni se je vršila pred tukajšnjim vojnim sodiščem razprava proti J. Bušanu, učitelju v Lanišču pri Buzetu v Istri, ker se je baje pregrešil zoper vojaško odredbo od dne 29. novembra 1918. Dolžili so ga, da je na letošnji Ciril-Metodov dan dejal italijanskim orožnikom v brk: »Mi smo Jugoslovenci in to hočemo ostati. Živijo Jugoslavija! Dokler nas bo Italija imela, se bo morala tresti pred nami«. Na razpravi je obtoženec trdil, da je izrekel samo prvi del stavka, to je: Smo Jugoslovenci in to hočemo ostati. Josip Vrbka, vaški župnik, potrdi obtoženčeve trditve. Istotako je izpovedal italijanski orožnik K. Baiocchi, nakar je vojaški obtožitelj predlagal, naj sodišče obtoženca oprostí vsled izkazane nekrivde. Sodišče je obtoženca tudi v resnici oprostilo, a ga je obenem pozvalo, naj se v bodoče ne udeležuje nikakih nasilnih dejanj proti Italiji, ki se je v njegovem slučaju pokazala tako velikodušno! („Il Piccolo“ od dne 3. sept. 1920, št. 253. Nuova Serie).

**Zahvala.** Podpisani se najpristneje zahvaljujem v svojem, kakor tudi v imenu soproge in otročičev naši »Zvezi« in nekaterim učit. društvom, dalje vsem tov. učiteljem in učiteljicam ter vsem ostalim darovateljem in tolažnikom, ki niso skozi dolgi čas mojega polit. preganjanja in ječe pozabili moje družine ne v gmotnem, ne v moralnem oziru. — Posebno zahvalo pa sem še dolžan izraziti že prej omenjeni »Zvezi« (poravnala je polovico t. j. 500 l. odvet. stroškov) in nje res zelo poštenovalnemu predsedniku tov. Ant. Grmeku, ki se ni strašil ne zgube časa, ne poti, ne stroškov. Dalje gđc. koleg. Julki Kalinovi v Vipavi, ki je vodila vso akcijo v prid moji družini. Nemočče mi je se zahvaliti vsakemu posamezniku, zatorej kličem še enkrat vsem: Bog povrni tisočkrat! Obenem si ušojam tem potom naprositi »Zvezo« in nje predsednika, da me blagovolji ščititi pri gener. komisariatu in mi pomaga i sedaj po prestani kazni, **v najhujših dneh suspendiranja in disciplinarne preiskave**, katero so mi še posebej naprtili vrh vsega hudega in gorjale!

V Št. Vidu nad Vipavo, dne 15. avgusta 1920.

Franc Jurjevčič, suspend. nadučitelj.

**Osebnosti:** Poročil se je tov. I. Vadrjal, nadučitelj na Premu, z tov. A. Tomšič, učiteljico na Premu. Želimo obilo sreče! — V Trstu je umrl dne 5. t. m. abiturient učiteljskega v Kastvu g. Dragimir Iskra. — V soboto, dne 11. t. m., je umrla v Magdalenski bolnišnici tov. Viktorija Bole, učiteljica na mestni ljudski šoli v Rojanu. Preostalih naše sožalje!

**Zrelostni izpiti na drž. moškem in ženskem učiteljskem v Ljubljani** so se vršili pod predstvom viš. šol. nadzornika dr. J. Grafenauerja v dneh 5.—11. julija t. l. Izpit za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom so napravili sledeči kandidati iz naših krajev: Gomišček Gabriel iz Solkana; Rejec Franc iz Grahovega pri Tolminu; Bertonec Milena iz Gorice; Wrischer Evalija iz Pazina; privatist Žorž Alojzij iz Postojne; Pešek Kukman Gizela iz Pule (usposobljena za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom); Jež Terezija iz Idrije; Kravanja Emilija iz Trsta, Toni Justina iz Podgrada (vse tri usposobljene za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom).

**V poročilu o zborovanju furlanskega učit. sindikata** (Sindacato magistrale friulano), ki se je vršilo 4. julija t. l. v Gradški, beremo sledeče stavke: »(Učitelj Stanta se zavzema za združitev vseh sindikatov v Jul. Benečiji). — V tem trenutku vstopijo v dvorano slovenski tovariši in tovarišice iz Brd, ki so sprejeti od prisotnih z vidnim navdušenjem. Tajnik Miani pozdravi slovenske tovariše v imenu italijanskih in trišče delovanje sindikata v smislu pobratjenja obbeh narodnosti... Sindikat furl. učiteljstva šteje danes že 52 članov in bo kmalu zastopal veliko večino goriškega učiteljstva. V njem so vpisani tudi oni naši tovariši, ki žive raztreseni po Brdih. Njih število se suče, če se ne motimo, okoli 15.

**Odlikovanje učiteljstva v Jugoslaviji.** »Narodna Prosveta« poroča: **Z redom Sv. Save III. razreda** so bili odlikovani: D. Sokolović, predsednik srbsk. Udr.; M. Stanojević, urednik »Učitelja«; Davorin Trstenjak; **z redom Sv. Save IV. razreda:** Mil. V. Popović, podpreds. UJU; I. Radovanović, J. Vavra, J. Skavić, L. Čajkovic, J. Oreščanin, L. Jelenc, Eng. Gangl, A. Varadjanin; **z redom Sv. Save V. vrste:** Čed-Todorović, preds. UJU; M. Stanković, ured. »Nar. Prosvete«, Vl. K. Petrović, tajnik gl. odb. UJU. — Z istim odlokom je bilo odlikovanih tudi mnogo pokrajinskih učiteljev.

**Tovarišu Emilu Adamiču**, znanemu slovenskemu skladatelju, ki se je pred kratkim srečno vrnil iz ruskega ujetništva, je priredilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v soboto, dne 21. m. m. pozdravni večer v veliki dvorani ljubljanskega »Narodnega doma«. Pred mnogoštevilnim občinstvu, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, je pozdravil slavljence pevovodja g. Z. Prelovec in mu izročil diplomu častnega članstva, katero mu je podelilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« letos o priliki desetletnice svojega obstanka. V imenu pevskega zbora »Glasbene Matice« je izpregovoril tov. Rapé, kateremu so sledili še drugi govorniki. »Ljubljanski Zvon« je odpel vrsto Adamičevih in drugih zborov, od katerih je dosegel največji uspeh slavljencev »Vasovalec«. K sklepu prireditve se je še tov. Adamič zahvalil z iskrenimi besedami na neprčakovanem in tako slavnostnem sprejemu, nakar je bil zaključen lepi večer. — Tovarišu Adamiču, ki je ustvaril slovenskemu narodu toliko lepih pesmi, želimo i mi po vsem trpljenju, ki ga je preстал daleč od domovine, mnogo lepih in srečnih dni!

**Učiteljska para v Italiji.** Kakor poroča socialistična »L'avanguardia magistrale« je v Italiji samo 85 učiteljskih upokojencev, katerih pokojnina znaša ogromno vsoto letnih 2000 lir. Vsi drugi upokojenci so deležni pokojnin, ki se giblje mnogo nižje od gorioznačene vsote. Bog se usmili te revne, učiteljske pare!

**Komisija za ureditev učiteljskih pokojnin v Italiji** je dovršila prvi del svojega dela in je oddala ves svoj elaborat tehničnemu zavodu, da izračuna ves potrebni strošek za končno ureditev tega vprašanja.

V glavnem so bile sprejete sledeče točke: a)  $\frac{9}{10}$  pokojnina po 35 službenih letih in 57-letno starostno dobo; b) v slučajih delanezmožnosti od 10. do 15. službenega leta toliko  $\frac{1}{35}$  plače, kolikor je službenih let; c)  $\frac{2}{3}$  pokojnina v slučajih delanezmožnosti, ki se je pojavila vsled učiteljske službe; d) primerna odškodnina od prvega službenega leta naprej (do 10.) vsled delanezmožnosti; e)  $\frac{2}{3}$  pokojnina učiteljeve pokojnine v prid vdovam in sirotam, ki se lahko raztegne tudi na stariše učitelja, če so brez sredstev; f) štetje vseh let, ki jih je služil učitelj pri vseh učnih in vzgojevalnih zavodih, ki so kakoržekoli podrejeni naučnemu ministrstvu, a tudi vseh onih, katerih učit. pokojnine so odvisne od javnih penzijskih zavodov; g) vštetje v pokojninsko dobo vsega vojaškega službovanja.

Iz tehničnega urada poročajo ti predlogi zopet v prejemenjeno komisijo, od tu pa v parlament, ki bo sklepal končno veljavno o njih.

**Odpravnina omoženim učiteljicam.** Mestni magistrat je s posebnim odlokom določil, da je vsem voditeljicam, učiteljicam, podučiteljicam in vrtnaricam na vseh mestnih zavodih, ki bi se po eventualni omožitvi vendar odpovedale, preko do sedaj še veljavnih določil, nadaljnemu službovanju, izplačati odpravnino v sledečem razmerju: Za manj nego 10 (v pokojninsko dobo računajočih se) let — 1 letno plačo; za več nego 10 a manj nego 15 let —  $1\frac{1}{2}$  letno plačo; za več nego 15 a manj nego 20 let — 2-letno plačo; za 20 let in več pa  $2\frac{1}{3}$  letno plačo kot odpravnino.

**Slovenska gimnazija v Ajdovščini?** »Edinost« je prinesla v teh dneh sledeče poročilo: Od zasebne strani smo doznali, da je vlada sklenila utoriti slovensko gimnazijo v Ajdovščini.

## Književnost in umetnost.

**Nabirajmo narodno blago!** Pregledujoč Strekljeve »Slovenske narodne pesmi« sem opazil, da je v teh zbirkah naša dežela primeroma zelo slabo zastopana. Ne vem si razlagati, kaj bi bilo temu vzrok. Dvomim pa, da bi pri nas ne bilo takega blaga, zlasti ker so posamezniki nabrali tudi v naši deželi mnogo narodnega blaga. Vendar se nanašajo te zbirke le na nekatere kraje, s katerimi so prišli dotičniki slučajno v dotiko. Izšle se med drugim pred leti tudi pripovedke iz Soške doline. Znano pa mi je, da imajo zasebniki, med temi nekateri tovariši, še narodnega blaga, ki na brže ni bilo še nikjer priobčeno.

Skratni čas bi bil, da se tako blago zbere in uredi. Koliko pravljic in pripovedk živi še v naših gorah in vsem, da so večinoma še neznane. Primerno snov bi eventuelno porabili tudi pri šolskem pouku, saj nam v teh razmerah ni lahko najti kaj primerne.

Vedno in povsodi je igral ljudskošolski učitelj pri nabiranju narodnega blaga zelo važno vlogo. Živeč med ljudstvom ima za to tudi največ prilike. Znano

je n. pr., da je našel učitelj, (Čeh Jož., Neruda, pred 85 leti.) pri navadni služkinji, ko si je za kratek čas v samotni pesem in plesala po taktu pesmi, občeznani ples »polko«, ki jo danes pleše ves omikani svet, od kmetijskih koč do kraljevih dvorov.

Res da ne bomo našli več posebno važnih motivov, a za poznavanje ustvarjenega življenja naroda je pomembna vsaka dobitna iz tradicionalnega slovenskega. V poštevi pride tu vse: pesem, pripovedka, legenda, bajka, vraže, zgodovinski dogodki v očeh narodne duše, postanki cerkva, znamenj i. t. d.

Učitelju je posebno lahko, da zasleda take plovce narodnega slovenskega. Treba mu je le učence napeljati na to polje, zlasti v višjih šolskih letih, kar se lahko zgodi pri zgodovinskem pouku, posebno pa pri prostem spisju. Zadoštuje samo, da jim ukaže, naj prosto napišejo, kar so slišali čudovitega, zanimivega ali neverjetnega od deda, babice ali kakkega drugega starega človeka. Na ta način pridemo na sled, kdo in kje bi nam znal še kaj več povedati kakor otrok v približno pogojenem jezikovnem sestavku. Napisati je treba seveda vse natančno, kot je povedal pripovedovalec.

Zelo hvaležno polje imajo tukaj tudi risarji in učiteljice ročnih del. Narodna ornamentika se mora rešiti pogube. Kot sem čul, so v Jugoslaviji začeli s pomočjo vlade sistematično s tem delom.

Stara generacija izumira. Bati se je, da odide z njo v grob tudi marsikak biser, ki bi nam otet pomagal odkrivati v tajne zavito dušo preteklosti.

Na nas je tedaj, da v tej jetniški dobi razgrebljemo tudi za temi dokumenti naše bitnosti. S tem izvršimo precejšen kos kulturnega dela. — Uredništvo našega lista pa bo gotovo tako prijazno, da bo zbiralo take prispevke ter odločilo kam z njimi. — L.

**Ljubljanski Zvon** ima v svoji 7. številki sledečo vsebino: Anton Novačan: Po nevihti. — Janko Samec: Potepuška. — Ivo Šorli: Gospa Silvija. Povest. (Dalje). — Franjo Roš: Temna so pota. — J. K.: O virih Mencingerjevega „Abadona“. — Ivan Zorec: Ljubica. Kos potopisa. (Konec). — Miran Jarc: Dogodek v noči. — Josip Vidmar: Svetovni nazor Merežkovskega. — Stano Kosovel: Mrtvaška koračnica. — Ivan Albrecht: Tomijeve Tine mlada leta. (Dalje.) Janko Glaser: Na gorskem pašniku. — Dr. August Žigon: Korytkova pogodba z Blaznikom iz leta 1838. (Balje). Fr. Golar: Črn vihar. — Književna poročila. — Kronika. — Nove knjige.

## RAZNE VESTI.

**Na državni kmetijski šoli na Grmu Pri Novem mestu** se prične novo šolsko leto 1920—21 dne 4. nov. t. l. Ima zimsko in letno šolo. Prva traja skozi dva tečaja čez zimske mesece in je namenjena sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev. Druga, namenjena sinovom iz vinorodnih krajev, traja eno celo leto. Sprejemajo se samo oni kmečki sinovi, najmanj 16 let stari, ki ostanejo po končani šoli doma. Oskrbnina je določena na 240 K in se more plačati tudi v živilih. Za sinove ubožnih posestnikov je oddati nekaj popolnoma ali pa polovično prostih mest. Predložiti je ubožna spričevala potrjena od županstva ali od davkarje ali pa od domačega župnega urada. Prošnje je vložiti do 1. oktobra t. l.

**V dneh 27. in 28. avgusta t. l.** se je vršilo poslednje zborovanje „Zveze jugosl. učit. društev v Ljubljani“, ki se je ob enem na novo organizirala v smislu novih pravil „Udruženja jugoslov. učiteljstva v Beogradu“. V Ljubljani bo odslej delovalo „Poverjenišstvo“ za Slovenijo; „Učit. Tovarš.“ pa bo izhajal še naprej kot slovensko glasilo nove učiteljske organizacije v Jugoslaviji. V tistih dneh se je zaključila važna faza stanovskega življenja slovenskega učiteljstva.

**Na učiteljsku v Zagrebu** otvorijo s prihodnjim šol. letom peti letni tečaj za dovršene učiteljske maturante (inje). Tisti, ki napravijo zrelostne izpite s prav dobrim uspehom bodo deležni takoj prov. imenovanja in bodo prejeli vse zakonite dohodke ter se jim čas tečaja všteje v dveletno učit. prakso. Ostali maturanti morajo kriti sami stroške, le čas se jim bo vračunal v praktično službo. Sprejemali se bodo tudi abiturijenti srednjih šol, ki bi hoteli postati učitelji in bodo dobili ugodnosti kakor odlični učiteljski absolventi. Zavezati se pa morajo, da bodo učiteljevali najmanj pet let.

**Gospodinjske šole za učiteljice.** Ministrstvo prosvete v Jugoslaviji pošlje v kratkem nekaj učiteljic v čehoslovaške šole zaradi izpopolnitve v gospodinjstvu.

**Po pravilih,** ki jih je izdelalo v Jugoslaviji ministrstvo prosvete, mora biti v vseh narodnih

knjižnicah in čitalnicah v kraljestvu učitelj knjižničar in blagajnik. Za ta posel pa sprejema posebno nagrado.

**Prvi dar UJU.** Ministrstvo prosvete je nakazalo z odlokom od 12. avgusta t. l. Udr. Jugosl. Učit. svoto 15.000 dinarjev za ureditev penzije nata za učiteljsko decu in ostale humane in prosvetne svrhe.

**V ministrstvu prosvete države SHS** se izdeluje obširen načrt za preosnovo učiteljskiš.

**O priliki kongresa v Beogradu** se je vršil poseben sestanek češkega in jugoslovenskega učiteljstva, ki je sprejel sledeče sklepe: 1.) Vzajemno se bodo objavljali pedagoški časopisi in knjige. 2.) Vsaka organizacija pošlje drugi po eden izvod pedagoških in stanovskih listov, revij in knjig, ki jih izdaja. 3.) Istotako se zgodi s knjigami o šolski organizaciji in uredbi šolske zakonodaje. 4.) Organizacije si obojestransko naznanijo imena onih članov, ki obvladajo tuje jezike, da se jim pošljejo razni spisi in se tako organizira dopisovanje. 5.) Prijaviti je obojestransko do 1. jan. 1921 vse one člane, ki bi sprejeli v dobi počitnic za 10—15 dni na hrano in stanovanje tovariše iz Češke (oziroma narobe), da bi se tako priučevali jeziku in spoznali narodno življenje. 6.) Izvrše naj se priprave za Slovanski pedagoški almanah (za dobo dveh let) in naj bi se prirejele razstave z obojestransko udeležbo.

**Minister prosvete v državi SHS** je odredil, da se predelajo učni načrti za zemljepisni in zgodovinski pouk ljudskih šolah v toliko, da se v višjih razredih srbskih in hrvatskih šol poglobi znanje slovenske zgodovine in obratno. Glavni prosvetni svet pa je sklenil, da je s početkom novega šolskega leta seznanjati mladino od 3. razreda dalje s cirilico in latinico.

**Državni proračun Jugoslavije za l. 1920—21** izkazuje 3.969.632.004:50 dinarjev stroškov (okroglo 16 milijard kron). Od vse te ogromne svote pa je država posvetila zdravstvu, zgradbam in socialnem skrbstvu samo 200 milijonov dinarjev. Vojaštvo bo požrlo pa štirikrat toliko, t. j. 1 milijardo 120 milijonov. **Prosveta pa bo živela od borih 158.921.279:50 din.**

**V letošnjih počitnicah** so odprli na Češkem po raznih mestih preko 500 počitniških tečajev za deška ročna dela. Priglasilo se je toliko učiteljev, da so jih morali precejšnje število zavrniti.

**Stvarni naklad šolskih potrebščin** narodnih šol, naklad knjižnic, učil, osebni naklad učiteljstva krije čehoslovaška republika iz državnih sredstev. Manjšinske šole pa država vzdržuje popolnoma. Tako je prišlo šolstvo na Češkem popolnoma v državne roke.

**Prof. J. A. Pipala** uvaja v češke šole sistem ameriške telesne vzgoje, ki sloni na temelju mladinskih iger, vajam na orodju pa posveča manjšo pozornost, za deklice pa jih sploh izloča. Tako prinaša Amerikanec igro v življenje. Kdor igra pošteno, bo pošten tudi v življenju. Tekma, pri kateri se je držati točno pravil, sili človeka, da postane gentleman. Uči ga tudi smisla za skupnost, ker igra za celoto, za zmago društva ali kluba.

**„Narodna Zaštita“** zveza dobrotvornih društev v Zagrebu ima v svojem programu ustanavljanje in zalaganje s knjigami vseh vaških čitalnic. V to svrhu nabira med narodom knjige in jih stavi na razpolago najbolj oddaljenim in najrevnejšim vasem. Obrniti se je na „Narodno Zaštito“, Zagreb, Josipovac 40.

**V dneh 10., 11. in 12. avgusta t. l.** se je vršil v Bordeaux-u učiteljski kongres, ki je imel ustvariti „Učiteljsko Internacionalo“, katerega so se udeležili učiteljski zastopniki različnih narodov.

**Obvezen telovadni pouk za dekleta** bodo uvedli na vseh obrtnih in srednjih šolah na Francoskem.

**Islandija,** ki se je odcepila od Danske in tvori zdaj avtonomno državo, ima 9000 prebivalcev in nobenega analfabeta. Šolski pouk traja tam od oktobra do maja.

**Francoska za učiteljske upokojece.** Francoska zbornica in senat sta glasovala v februarju in marcu t. l. zakon o ureditvi pokojnin vseh drž. upokojecev, h katerim spadajo tudi učitelji. Zakon določa, da znaša stalni povišek pokojnin od 1. januarja t. l. 100% za vsoto 750 Fr., 50% za vsoto od 750 do 1800 Fr., 25% za vsoto od 1800 Fr. do 6000 Fr. Tako dobiva učitelj, ki je bil upokojen s svoto 1500 Fr. odslej sledečo pokojnino: Stara pokojnina 1500 Fr., več 100% 750 Fr., več 50% 750 Fr. = 2635 Fr. Za učiteljske vdove in sirote znašajo stalni poviški 100% do vsote 375 Fr., 50% za vsote od 375 do 900 Fr. in 25% za vsoto od 900—3000 Fr.

teljske vdove in sirote znašajo stalni poviški 100% do vsote 375 Fr., 50% za vsote od 375 do 900 Fr. in 25% za vsoto od 900—3000 Fr.

**Število učiteljskega osebja v Švici** znaša 13.126 in sicer 7822 učiteljev in 5304, torej je moških učnih moči 60% a ženskih pa 40%.

**Bolgarska vlada** je predložila sobranju načrt zakona, po katerem naj se odslej učiteljstvo na javnih šolah voli naravnost od ljudstva. To ni za Bolgarsko nič novega, ker si je ljudstvo že v časih narodnega preporoda samo volilo svoje učitelje.

**Na Japonskem** so bivši učenci prof. Ikimura darovali svojemu učitelju 700.000 Fr., ki jih učenjak porabil v potovanjih po svetu, kjer si misli ogledati najboljše učne zavode in proučiti najboljše učne metode, da bi z njimi seznanil svoje sorojake.

**Šolska obveznost v Ameriki.** Ameriške združene države imajo preko 5 milijonov analfabetov starejših od 10 let. Ker vživa vsaka država precejšnja avtonomija je bila vpeljana v njih šolska obveznost le postopoma. Prva država, ki je storila ta korak v dobrobit svojega ljudstva, je država Massachussets (1852) zadnja pa država Mississippi (1918).

**Šolstvo na Kitajskem v predrevolucijski dobi.** Ping Ling je objavil v Pedagogical Seminary nekaj autobiografskih podatkov iz svojega življenja, ki kažejo, kakšne cilje je imelo šolstvo in kakšnih metod so se Kitajci posluževali pri njem v predrevolucijski dobi. Na Kitajskem so učitelja in šolo visoko cenili, a vendar je država oba povsem zanemarjala. Stari sistem vzgojevanja je bil ustvarjen tako, da je uničeval vsaktero individualnost, navajal je človeka živeti le od preteklosti, da bi se le ohranil stari družabni red. Čeravno se država ni zanimala dosti za šolstvo, vendar je imela vsaka vas svojega učitelja, večkrat celo tudi lastno šolsko poslopje. Ping Ling je zahajal v svoji mladosti v tako poslopje, ki je imelo eno edino veliko sobo. Ta ni imela nikakega poda, ampak učenci so sedeli v krogu razpostavljeni ter v blatnih tleh. Poslopje je bilo krito s slamo. Najznamenitejši dan v življenju mladega Kitajca je bil prvi šolski dan. Poslali so ga k pouku praznično oblečenega. Tam se je moral najprej globoko prikloniti pred podobo Konfucija in pozdraviti na isti način svojega učitelja. Začeli so dolgi šolski dnevi. Počitniški dnevi pa so bili redki. Tudi ni poznal počitkov v opoldanskih urah.

Učni načrt je bil obširen, čeravno po vsebini ubog. Učenci so se morali od 6. do 7. leta naučiti 400 do 500 znamenj kitajskega pisana. Na pamet so se morali učiti vsebino obširne čitanke, ki je vsebovala samo tribesedne stavke, s čudovito natančnostjo rimane. Istotako so učenci morali obvladati na pamet obširne in mnogovrstne biblijske knjige. Ves pouk je slonel na memoriranju; kazni so bile telesne in strašne.

Kdor je hotel doseči najvišjo topnjo akademске izobrazbe, se je moral podvreči izpitom, ki so se vršili po toliko in toliko dnevnem ločenju kandidata od ostalega sveta. Zgodilo se je, da so bili zaprti kandidatje držani tako dolgo, da so večkrat — pomrli.

Po Ling Ping-u je dosegel ta sistem šolstva sledeče: 1) Ustvarjal je eden tip človeka, ki je bil konservativen in ljubitelj miru. 2) Pospeševal je in dajal vrednost samo intelektu, a ob enem uničeval vrednost znanstva. 3) Uničeval je telesno duševno razvitejšje kroge. 4) Gojil je v visoki, a enostranski meri moralo; to je bil tudi edini vspah celega sistema.

## Poziv vsem književnikom v zasedenem ozemlju!

„Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“ bo začela izdajati z januarjem prihodnjega leta zabavno-poučen list za mladino. V svrhu točne organizacije sotrudištva za to važno podjetje pa mora imeti natančen popis vseh jugoslovenskih književnikov, ki žive še na našem ozemlju. Podpisano uredništvo prosi tedaj vse književnike (slovenske in hrvatske), naj mu pisanim potom naznanijo svoje točne naslove.

V Trstu, 16. septembra 1920.

UREDNIŠTVO „UČIT. LISTA“

ul. Ruggero Manna 20, I. nadstropje.

## Iz uredništva.

Tržaško učiteljsko društvo: Notici smo prejeli še-le 31. p. m. in jih zato nismo mogli več objaviti v zadnji številki. Vsem dopisnikom: Zaradi varnosti pošiljajte članke poštornoporočeno. Najnujnejše stvari pa pošljite pravočasno.